

Kako je ukinuta povijest u dualnim programima strukovnih škola

U radu se objašnjava kako je došlo do ukidanja predmeta Povijest u nekim strukovnim zanimanjima koji idu po pilot reformi dualnog obrazovanja. U kratkim crtama objašnjava se što je to dualno obrazovanje te kakva je sudbina strukovnog obrazovanja i općih predmeta.

Ključne riječi: povijest, dualno obrazovanje, pilot projekt, kurikulum Povijesti, opće-obrazovni predmeti, JMO model

1. UVOD

U svim važećim hrvatskim zakonima objavljenima u Narodnim novinama, predmet Povijest obavezan je općeobrazovni predmet koji se uči od petoga razreda osnovne škole, u gimnazijama sve četiri godine te u strukovnim školama jednu godinu u trogodišnjim, a dvije ili tri godine u četverogodišnjim strukovnim smjerovima.

U novom kurikulumu Povijesti¹ govori se o velikoj važnosti predmeta u razvoju mladog čovjeka koji uči o svojoj i drugim zemljama, o prošlosti i sadašnjosti, o širenju vidika i sl. Tako piše da „učeci o vlastitoj naciji, državi, društvu, kulturnoj i povijesnoj baštini, kao i o drugim nacijama, kulturama i društvima u prošlosti i sadašnjosti, učenici stječu znanja i razvijaju vještine koje omogućuju razumijevanje vlastitog identiteta i tuđih identiteta. Danas, u doba globalizacije, u kojemu je na djelu snažno miješanje različitih kultura, svjetonazora i religija, mladi čovjek treba postati građanin Europe i svijeta, a pritom sačuvati vlastiti nacionalni identitet, cijeliti i čuvati svoju kulturnu i duhovnu baštinu.“

I u prijašnjim, starijim kurikulumima Povijest je navedena kao važan humanistički predmet koji je obavezan u svim srednjim školama bez obzira na smjer.

Pa kako je onda moguće da jednim potezom pera ministrice, *Zakon* u Narodnim novinama, više ne važi, a Povijest više nije predmet koji se predaje?!

---

1 Kurikulum nastavnog predmeta Povijest, str. 1
https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_27_557.html (posjet 9.1.2020.)

2. UVOĐENJE DUALNOG PILOT PROGRAMA

2.1. Sudbina strukovnih škola

U jesen 2018./2019. u škole su trebali krenuti eksperimentalni kurikulumi *Škole za život* i to u osnovnim školama i gimnazijama, no u isto vrijeme, izvan silne medijske pompe, neprimjetno su išle još neke reforme u strukovnim školama, kao pilot reforma dualnog obrazovanja koja se počela reklamirati plaćenim oglasima po raznim novinama² i to od strane Gospodarske komore i Agencije za odgoj i obrazovanje odraslih.

Također, počelo se govoriti da strukovne škole sada pripadaju Gospodarskoj komori te da će svi kurikulumi raditi preko njih³ – sve su to objavljivali u sponzoriranim člancima po novinama.

2.2. Uvođenje pilot programa dualnog obrazovanja

Dualnu reformu pokušali su uvesti još 2013./2014. i za nju su neke bivše vlade dobile velik novac. Ona je tada neslavno propala, da bi opet u vrijeme ministra Barišića „uskrsnula“, a za vrijeme ministrice Divjak uvedena u 11 strukovnih škola, u jesen 2018.

Cijeli projekt dualnog obrazovanja financiran je „sukladno Okvirnom sporazumu između Švicarskog saveznog vijeća i Vlade RH o provedbi Švicarsko-hrvatskog programa suradnje na smanjenju ekonomskih i socijalnih nejednakosti unutar proširene Europske unije.“⁴

Prema portalu Srednja.hr,⁵ škole koje su uvele dualno obrazovanje u neka zanimanja su:

- prodavač: Trgovačka škola Zagreb, Ekonomska i turistička škola Daruvar, Ekonomska i trgovačka škola Čakovec, Srednja škola Ludbreg, Trgovačka i komercijalna škola „Davor Milas“ (Osijek), Komercijalno-trgovačka škola Split, Srednja škola Koprivnica;
- kozmetičar: Obrtnička škola za osobne usluge (Zagreb), Srednja strukovna škola Varaždin;
- staklar i dimnjačar: Obrtnička i industrijska graditeljska škola Zagreb.

U svim tim zanimanjima, nastava povijesti koju su učenici imali jednu godinu i to 2 sata tjedno (70 sati godišnje) ukinuta je.

2 <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dualno-obrazovanje-podrzava-80-posto-tvrtki/961559.aspx> (posjet 9.1.2020.)

3 <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/hgk-spremna-preuzeti-glavnu-ulogu-u-strukovnom-obrazovanju-20180905> (posjet 9.1.2020.)

4 <https://www.srednja.hr/novosti/hrvatska/reforma-strukovnog-obrazovanja-se-nastavlja-pogledajte-kojih-9-zanimanja-cekaju-promjene/> (posjet 9.1.2020.)

5 Prema portalu Srednja.hr, <https://www.srednja.hr/novosti/hrvatska/eksperimentalno-krenuo-model-dualnog-obrazovanja-a-s-njime-prvi-problemi-ukinuta-povijest/> (posjet 9.1.2020.)

Iako je već prije pisano o promjenama u obrtničkim i strukovnim zanimanjima, najavljavani su novi kurikulumi, nikome nije palo napamet da će se ukidati općeobrazovni predmeti, s obzirom na to da su svi navedeni kurikulumi na internetu u satnici predviđali Povijest. Ipak, „rezanje“ je predmeta počelo – prve na redu bile su Biologija (kod prodavača) i Geografija, no svi su šutjeli, a onda je ukinuta i Povijest.

2.3. Što znači dualno?

Dualni model obrazovanja (pre)pisale su Agencija za obrazovanje odraslih i Agencija za strukovno obrazovanje iz njemačkog modela dualnog obrazovanja i on je vrlo sličan nekadašnjem Jedinstvenom modelu obrazovanja ili JMO modelu. Po tom modelu, učenici imaju opće predmete u školi, a veliki dio nastave otpada na praksu, novost je da učenici imaju ugovore s poslodavcem te da im se ta praksa plaća. Sve se čini divno, išle su reklame, rečeno je da je to obrazovanje za deficitarna zanimanja, da je učenje utemeljeno na radu te da će biti više prakse. No JMO model koji je uključivao općeobrazovne predmete uglavnom je napušten, a zamjenjuje ga dualni model.

Ipak, iako su reklamirali kako će djeca imati više stručne prakse, dokazano je da to zapravo nije istina. U usporedbi s JMO modelom, učenici imaju manje prakse (Slika 1. i Slika 2.),⁶ ukinuti su im neki općeobrazovni predmeti, a nastava je svedena na „tečaj“ – iako i u Ustavu i svim važećim zakonima Republike Hrvatske piše da svatko ima pravo na cjelovito obrazovanje.

Kozmetičar - JMO/DUALNI										
Naziv	Broj sati								Ukupni broj sati JMO	Ukupni broj sati DUALNI
	I. razred		II. razred		III. razred		IV. razred			
	JMO	DUALNI	JMO	DUALNI	JMO	DUALNI	JMO	DUALNI		
Općeobrazovni dio	315	595	315	455	224	385	0	352	854	1.787
Stručno-teorijski dio	175	70	210	175	256	245	0	160	810	650
Izborni dio	35	70	70	70	64	70	0	96		306
Praktična nastava-radionica	360	355	270	175	160	175	0	224	790	929
Praktični dio -svijet rada	540	35	630	405	640	405	0	288	1810	1.133
Ukupno praktična nastava	900	390	900	580	800	580	0	512	2.600	2.062
Ukupno	1.425	1.125	1.495	1.280	1.344	1.280	0	1.120	4.264	4.805

Slika 1. Kozmetičar – JMO/ DUALNI (prema: Srednja.hr)

6 <https://www.srednja.hr/zbornica/nastava/zabluda-da-dualno-obrazovanje-donosi-ucenicima-veci-broj-sati-prakse-sto-imali-do-sada/> (posjet 9.1.2020.) i dolje u tekstu usporedne slike preuzete sa stranice Srednja.hr

Prodavač - JMO/DUALNI									
Naziv	Broj sati						Ukupni broj sati JMO	Ukupni broj sati DUALNI	
	I. razred		II. razred		III. razred				
	JMO	DUALNI	JMO	DUALNI	JMO	DUALNI			
A. Općeobrazovni predmeti	315	315	245	245	288	224	848	784	
B. Stručno-teorijski dio s izbornom nastavom	280	385	350	280	256	256	886	921	
Praktična nastava u školi	140	210	175	175	160	128	475	513	
Praktična nastava-svijet rada	760	395	725	640	640	592	2.125	1.627	
Ukupno praktična nastava	900	605	900	815	800	720	2.600	2.140	
UKUPNO	1.495	1.305	1.495	1.340	1.344	1.200	4.334	3.845	

Slika 2. Prodavač – JMO/ DUALNI (prema: Srednja.hr)

3. UKIDANJE PREDMETA POVIJEST

U jedinom napisanom kurikulumu koji smo mi nastavnici imali prilike vidjeti na početku školske godine, a to je onaj za Prodavača, predmet Povijest naveden je kao obavezan opći predmet, i to osim u *Kurikulumu za prodavača* i u Narodnim novinama te u svim važećim zakonima.⁷

No, ministrica je jednim potezom pera, bez ikakve javne rasprave, maknula Povijest iz općeobrazovnih predmeta jer je njome „premašila“ onih 20 % općih predmeta koji propisuje dualni pilot program po njemačkom modelu⁸ (s Povijesti je taj broj iznosio 24 %). Prema izjavama ministrice: „Dualno obrazovanje označava sustav obrazovanja gdje je naglasak na radu kod poslodavca, a u školi imate samo 20 posto općeobrazovnih predmeta – Hrvatski, Strani jezik, vrlo malo Matematike, vrlo malo Informatike“.⁹

7 Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_08_78_1948.html (posjet 9.1.2020.)

8 Pri predstavljanju dualnog modela kod prodavača, iskomunicirano je da će biti 20 % općih predmeta, a 80 % struke.

9 <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/skole-i-sindikati-u-soku-izbacili-povijest-i-biologiju-a-ostavili-vjeronauk-nedopustivo-u-europi-se-to-tako-ne-radi/7875168/> (posjet 9.1.2020.)

SASTAVNICE STRUKOVNOG KURIKULUMA ZA STJECANJE KVALIFIKACIJE PRODAVAČ RAZINE 4.1 PREMA MODELU DUALNOG OBRAZOVANJA							
STRUKTURA / GODINA OBRAZOVANJA		4. CIKLUS			5. CIKLUS		
		1.	u satima	2.	u satima	3.	u satima
			1270		1335		1200
A.	OPĆEOBRAZOVNI DIO	22 %	280	21 %	280	21 %	256
B.	STRUKOVNI DIO	78 %	990	79 %	1055	79 %	944
B.1	STRUKOVNI MODULI	25 %	245	20 %	210	17 %	160
B.2	UČENJE TEMELJENO NA RADU	61 %	605	73%	775	76 %	720
	A. USTANOVA ZA STRUKOVNO OBRAZOVANJE / REGIONALNI CENTAR KOMPETENTNOSTI	35 %		23 %		18%	
	B. SVIJET RADA	65 %		395		77 %	
B.3	IZBORNI MODULI	14 %	140	7 %	70	7 %	64

Slika 3. Usporedne tablice dviju inačica kurikuluma

SASTAVNICE KURIKULUMA ZA STJECANJE KVALIFIKACIJE PRODAVAČ RAZINE 4.1 U DUALNOM MODELU OBRAZOVANJA							
STRUKTURA/GODINA OBRAZOVANJA		4. CIKLUS			5. CIKLUS		
		1.	u satima	2.	u satima	3.	u satima
			1305		1340		1200
A.	OPĆEOBRAZOVNI DIO	24,14%	315	18,28%	245	18,67%	224
B.	STRUKOVNI DIO	75,86%	990	81,72%	1095	81,33%	976
B.1	STRUKOVNI MODULI	24,75%	245	19,18%	210	13,11%	128
B.2	UČENJE TEMELJENO NA RADU	61,11%	605	74,43%	815	73,77%	720
	A. USTANOVA ZA STRUKOVNO OBRAZOVANJE / REGIONALNI CENTAR KOMPETENTNOSTI	34,71%		21,47%		17,78%	
	B. SVIJET RADA	65,29%		395		78,53%	
B.3	IZBORNI MODULI	14,14%	140	6,39%	70	13,12%	128

Slika 4. Usporedne tablice dviju inačica kurikuluma

Prema primjerima Slike 3. i 4. – „Usporedne tablice dviju inačica kurikuluma“ – za smjer Prodavač, prvi iz lipnja 2018.¹⁰ te drugi iz kolovoza iste godine¹¹ jasno je vidljivo: u prvoj verziji navedeno je 24 % općih predmeta uključujući Povijest, a u drugoj verziji ima 22 % općih predmeta, a Povijest više nije navedena.¹² Što se tiče predmeta Geografije (koji je bio naveden u ranijim inačicama), u ovom kurikulumu iz lipnja ni on više ne postoji.

Slično micanje Povijesti dogodilo se i u nekim drugim smjerovima, npr. Kozmetičar¹³. Nakon razgovora s kolegama iz drugih škola, saznala sam da oni uopće nisu imali nikakav kurikulum za ostale smjerove koji su krenuli po dualnom sustavu, čak i dok je već dobro počela nastava te je isti očito napisan na brzinu. Način na koji je sve to izvedeno vrlo je uznemirujući i ponižavajući za našu struku.

Niže na ostalim slikama preuzetima iz objavljenih kurikuluma primjeri su kako je Povijest prvo navedena, a onda opet nije¹⁴ kod smjera Prodavača po dualnom modelu.

Sve je vidljivo iz priloženoga – u lipnju 2018. naveden je predmet Povijest. Jasno se vidi iz kurikuluma (Slika 5. i Slika 6.) koji iskače pretraživanjem weba kao jedini po kojem se radi, a što navodi na krivi zaključak – Povijest je bila sastavni dio satnice, a u drugoj verziji iz kolovoza spomenutoga predmeta više nema.

Slika 5. Inačica Kurikuluma iz lipnja 2018. – Povijest je navedena kao predmet.

- 10 https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2018/OBRAZOVANJE/Strukovne-Dualno/strukovni_kurikulum_prodavac_-_ispravak.pdf, str. 5 (posjet 9.1.2020.)
- 11 Kurikulum za Prodavača koji je došao mailom na škole: https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2018/OBRAZOVANJE/Strukovne-Dualno/Strukovni-kurikulum/strukovni_kurikulum_za_stjecanje_kvalifikacije_prodavac_prema_modelu_dualnog_obrazovanja.pdf str. 8 (posjet 9.1.2020.)
- 12 O tome malo kasnije u tekstu
- 13 Na strani 6 vidljivo je da više nema predmeta Povijest https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2018/OBRAZOVANJE/Strukovne-Dualno/Strukovni-kurikulum/strukovni_kurikulum_za_stjecanje_kvalifikacije_kozmeticar_prema_modelu_dualnog_obrazovanja.pdf (posjet 9.1.2020.)
- 14 Ibid, 8. i 9.

2. Nastavni plan																
A. OPĆEOBRAZOVNI DIO																
MODUL	PREDMETI	Broj sati (godišnje i tjedno - teorija, vježbe i praktična nastava) i broj bodova														
		1 razred					2 razred				3 razred		EG VEI			
		godišnje	tjedno			EG/ET	godišnje	tjedno			EG/ET	godišnje		tjedno		
	T	V	PN			T	V	PN			T	V	PN			
OPĆEOBRAZOVNI MODUL	Hrvatski jezik	105	3	0	0	3	105	3	0	0	3	96	3	0	0	3
	Strani jezik	70	2	0	0	3	70	2	0	0	3	64	2	0	0	3
	Povijest	70	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	TZK	35	0	1	0	2	35	0	1	0	2	32	0	1	0	2
	Vjeronauk/Etika	35	1	0	0	2	35	1	0	0	2	32	1	0	0	2

Slika 6. - Inačica Kurikuluma iz lipnja 2018.

– Povijest je navedena kao predmet.

Nekoliko dana prije početka nastave, nastavnicima koji su i dalje ostali u tom programu dualnog sustava iz Hrvatskoga jezika, Vjeronauka, Engleskoga jezika, stigao je mail od ravnateljice s novim kurikulumom¹⁵ u kojem Povijesti više nema (Slike 7. i 8.). Osobno sam mail s novim kurikulumom Prodavača zaprimila 24. kolovoza 2018. i to samo zbog dobre volje kolegice. Isto se dogodilo i u ostalim gore već navedenim školama. Moguće je da su ravnatelji dobili obavijest i ranije, no nas profesore Povijesti nitko nije obavijestio da gubimo satnicu te smo to saznali na zadnjoj sjednici prije početka nove školske godine, što su mi i ostale kolegice, nastavnice Povijesti iz drugih škola također potvrdile.

Slika 7. Inačica Kurikuluma iz kolovoza na kojoj nema Povijesti

¹⁵ https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2018/OBRAZOVANJE/Strukovne-Dualno/Strukovni-kurikulum/strukovni_kurikulum_za_stjecanje_kvalifikacije_prodavac_prema_modelu_dualnog_obrazovanja.pdf (posjet 9.1.2020.)

Na toj zadnjoj inačici Kurikuluma piše „gotov“ i vrlo ga je teško pronaći ako ne znate što točno tražite.¹⁶

2. Model organizacije odgojno-obrazovnog rada																
A. OPĆEOBRAZOVNI DIO																
MODUL	PREDMETI	Broj sati (godišnje i tjedno - teorija, vježbe i praktična nastava) i broj bodova														
		1 razred				2 razred				3 razred						
		godišnje	tjedno			HR00	godišnje	tjedno			HR00	godišnje	tjedno			HR00
	T	V	PN			T	V	PN			T	V	PN			
OPĆEOBRAZOVNI MODUL	Hrvatski jezik	105	3	0	0	3	105	3	0	0	3	96	3	0	0	3
	Strani jezik	70	2	0	0	3	70	2	0	0	3	64	2	0	0	3
	Matematika	35	1	0	0	2	35	1	0	0	2	32	1	0	0	2
	TZK	35	0	1	0	2	35	0	1	0	2	32	0	1	0	2
	Vjeronauk/Etika	35	1	0	0	2	35	1	0	0	2	32	1	0	0	2

Slika 8. Inačica Kurikuluma iz kolovoza na kojoj nema Povijesti

3.1. Širenje dualnih programa

Iako je dualni pilot program zahvatio samo neke trogodišnje smjerove – Prodavač, Kozmetičar, Dimnjačar, Staklar – ima tendenciju širenja i na ostala strukovna zanimanja¹⁷, čime se, prema mome vlastitome mišljenju, od škole radi „tečaj“. Ove godine Ministarstvo je raspisalo Javni poziv za škole koje žele uvesti eksperimentalni program dualnog obrazovanja (što je vidljivo na stranicama ministarstva), a osobno prema brojnim izjavama ministrice, iz svega iščitavam da humanistika nije bitna te da se polako ukidaju opći predmeti u strukovnim školama.

Dualno obrazovanje ide dalje i širi se, a od ove školske godine ide još zanimanja po tom programu – za opće predmete Povijest, Geografiju, Biologiju to znači da nestaju!¹⁸

3.2. Problemi i kod ostalih općih predmeta

Biologija, predmet kod smjera Prodavač, koji se nekad zvala Higijena i ekologija (2007.)¹⁹, 2011. promijenjena u nazivu Ekologija i održivi razvoj, potpuno je maknuta i također nije navedena kao predmet.²⁰ Nakon iščitavanja novih kurikuluma za strukovne škole, osobno sam došla do zaključka kako nastavnički smjerovi gube poziciju u strukovnim školama, a zamjenjuju ih „stručnjaci“. Tako je npr. profesor

16 <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/dualni-program-u-strukovnim-skolama-podigao-prasinu-zbog-ukidanja-opceobrazovnih-predmeta---532300.html> (posjet 9.1.2020.)

17 Vidljivo je da dualni program ide i u smjerovima Kuhar, Konobar, Soboslikar, CNC operater, Fotograf, Soboslikar, Ličilac itd. <https://www.srednja.hr/novosti/hrvatska/doznajemo-strukovni-smjerovi-sljedece-skolske-godine-ulaze-eksperimentalnu-provedbu-dualnog-obrazovanja/> (posjet 9.1.2020.)

18 Jedna od ranijih inačica kurikuluma za Prodavač iz 2017. gdje se još spominje Geografija: http://www.asoo.hr/UserDocsImages/Kurikulumi/K_Prodavac_zaj%20odobrenje.pdf, str. 5 a Biologija (posjet 9.1.2020.)

19 Narodne novine, popis predmeta, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_08_80_2508.html (posjet 9.1.2020.)

20 https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2018/OBRAZOVANJE/Strukovne-Dualno/Strukovni-kurikulum/strukovni_kurikulum_za_stjecanje_kvalifikacije_prodavac_prema_modelu_dualnog_obrazovanja.pdf str.7 (posjet 9.1.2020.)

biologije i kemije stavljen na zadnje mjesto kadrovskih uvjeta u nekim zanimanjima (npr. Prehrambeni tehničar),²¹ a ulaskom brojnih „stručnjaka“ u škole, npr. kod Prodavača, povećala se satnica ekonomistima²² koji predaju sve moguće predmete – novim kurikulumom i izbacivanjem Biologije, Geografije i zadnje Povijesti – dobili su po 70 sati novih izbornih predmeta (Slika 9).

B.3 IZBORNI MODULI	PREDMETI	Broj sati (godišnje i tjedno - teorija, vježbe i praktična nastava) i broj bodova														
		1 razred				2 razred				3 razred						
		godišnje	tjedno			ECVET	godišnje	tjedno			ECVET	godišnje	tjedno			ECVET
	T	V	PN			T	V	PN			T	V	PN			
ROBNE SKUPINE	Kućni namještaj	70	0	2	0	3	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3
	Tekstil	70	0	2	0	3	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3
	Obuća i kožna galanterija	70	0	2	0	3	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3
	Uradi sam	70	0	2	0	3	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3
	Vrtlarjenje	70	0	2	0	3	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3
	Školski i uredski pribor	70	0	2	0	3	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3
	Kućanski aparati	70	0	2	0	3	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3
	Elektronika	70	0	2	0	3	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3
	Automobili i autodijelovi	70	0	2	0	3	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3
	Željezarija	70	0	2	0	3	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3
UKUPNO SATI / BODOVA B.3	140	0	4	0	6	70	0	2	0	3	64	0	2	0	3	
UDIO IZBORNIH MODULA U UKUPNOM FONDU SATI STRUKOVNOGA DIJELA %	14%				10%	7%				5%	7%				5%	
UKUPNO SATI / BODOVA B	990	3	8	24	48	1055	2	9	16	48	944	1	8	16	42	
C. ZAVRŠNI RAD																6

 Slika 9. Izborni predmeti²³

3.3. Što ne valja s dualnim pilot projektom?

Iako pozdravljamo promjene koje su nužne u strukovnom obrazovanju te podržavamo više prakse i plaćanje iste učenicima, jednostavno ne možemo prijeći preko toga da se cijeli niz općih predmeta ukida bez javne rasprave i razgovora, a pogotovo nas smeta ukidanje Povijesti na takav način – nekoliko dana prije početka nastave, iako je predmet naveden u svim objavljenim kurikulumima.

Također, ne ulazeći u ekonomsku problematiku dječjega rada i kršenja prava djece na opće obrazovanje, konstatiram sljedeće:

- cijeli je pilot projekt uveden na silu, bez pripreme i vrlo neprofesionalno;
- kurikulumi nisu bili spremni, nisu bili ni napisani, iako se s nastavom već počelo²⁴;

21 Kurikulum prehrambeni tehničar - pogledati kadrovske uvjete, npr. primijenjena kemija na str. 245, biokemija na str. 246 <http://www.asoo.hr/UserDocsImages/Kurikulumi/Prehrambeni%20tehn%C4%8Ddar.pdf> (posjet 9.1.2020.)

22 https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2018/OBRAZOVANJE/Strukovne-Dualno/Strukovni-kurikulum/strukovni_kurikulum_za_stjecanje_kvalifikacije_prodavac_prema_modelu_dualnog_obrazovanja.pdf str. 231.-248. (posjet 9.1.2020.)

23 Ibid., 9., dovoljno je pogledati kadrovske uvjete

24 To su mi potvrdili i ostali nastavnici povijesti koji su bili zahvaćeni tim dualnim pilotom

- ispostavilo se da učenici u dualnom sustavu imaju manje prakse nego prema modelu JMO, da su dobili hrpu „stručnih“ predmeta i vježbi, sve po 70 sati npr. Željezarija, Vrtne galanterije i sl. (smjer Prodavač), a maknuti su općeobrazovni predmeti Biologija, Geografija, Povijest;
- zanimanje Kozmetičar produljeno je s tri na četiri godine, ukinuta im je Povijest, a dodana Fizika;
- navedena zanimanja uopće nisu deficitarna;
- od škole se radi „tečaj“, a učenici nemaju pravo na sveobuhvatno obrazovanje, makar i minimalno;
- javlja se problem dječjeg rada umjesto prava na školovanje itd.

3.4. Reakcije na ukidanje predmeta Povijest

Po svim zakonima objavljenim u Narodnim novinama i svim dotada napisanim i objavljenim kurikulumima, Povijest je bila navedena kao obavezan općeobrazovni predmet, jednu godinu u trogodišnjim smjerovima te dvije ili tri godine u četverogodišnjim smjerovima. Tako je bilo i u kurikulumu iz lipnja 2018. No, ministrica Divjak jednim je potezom pera maknula Povijest, uopće ne vodeći računa o važnosti predmeta za dobrobit djece. Pa nisu ta djeca isključivo budući radnici prodavači, oni su i budući građani i glasači Republike Hrvatske, buduće majke, očevi, radnici, naši susjedi. Zar ne moraju znati povijest svoje zemlje? Cijeli predmet Povijest građansko je obrazovanje – zar im to ne treba? Argument o tome da uče Povijest u osnovnoj školi ne stoji jer su u osnovnoj školi premali i još mnogo toga ne mogu razumjeti.

Nakon svega, nastavnici Povijesti počeli su se međusobno povezivati, kontaktirati važne ljude iz struke, novinare i sl. Reagirala je i Hrvatska udruga nastavnika povijesti svojim pismom²⁵, ali ministricu ništa nije pokolebalo u omalovažavanju predmeta²⁶ i nastavnika,²⁷ posebno kada je u medijima iskomunicirano „neka se profesori povijesti prekvalificiraju“²⁸ te se u javnome prostoru počelo govoriti kako će sada nastavnici Povijesti predavati Povijest staklarstva i sl.²⁹

25 https://srednja.hr/app/uploads/2018/09/dopis_povijest_strukovno_MZO.pdf (posjet 9.1.2020.)

26 <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/ministrica-divjak-o-dualnom-obrazovanju-ocekujemo-da-se-profesori-prekvalificiraju-foto-20180930> (posjet 9.1.2020.)

27 <https://www.24sata.hr/news/nismo-ukinuli-povijest-nego-napravili-novi-program-bez-nje-592265> (posjet 9.1.2020.)

28 <https://www.24sata.hr/news/zasto-profesor-povijesti-ne-bi-postao-profesor-informatike-592674> (posjet 9.1.2020.)

29 Taj predmet ne postoji, a kadrovski ga u dijelu svog predmeta predaje staklar, kao što medicinska sestra predaje Povijest medicine, a ne profesor povijesti

4. ZAKLJUČAK

Program dualnog obrazovanja kojem eksperimentalna faza traje dvije godine prvo je ušao u 10-ak škola, da bi se u sljedećoj fazi proširio na još dvadeset, a nakon toga dualno obrazovanje ulazi u sve strukovne škole.³⁰ Način na koji je maknut predmet Povijest, iako je naveden u svim zakonima, kurikulumima itd. krajnje je neprofesionalan, iznenađan i zastrašujući. Hrvatska udruga nastavnika povijesti, razna stručna županijska vijeća, sami nastavnici reagirali su na sve pismenim upitom.³¹ Postavlja se važno pitanje: je li predmet ukinulo Ministarstvo samostalno ili je to učinjeno u suradnji s gospodarskim sektorom?

Ukidanjem općih predmeta i svođenjem škole na strukovni „tečaj“,³² stvaraju se fahidioti i rade se opasne stvari u društvu, a sve to bez široke javne rasprave. Za izbacivanje društveno-humanističkog predmeta kao što je Povijest, po meni nema logičnijeg objašnjenja od „rezanja gordijskog čvora“ zbog raznih političkih sukoba koji terete predmet. No, povijest je znanost i tako je treba tretirati te ona mora biti izvan dnevnih političkih ideoloških sukoba. Povijest ima veliku važnost kao građanski, humanistički predmet koji širi vidike, uči općoj kulturi, toleranciji, uči djecu voljeti svoju zemlju, uči ih prošlosti vlastitoga i drugih naroda jer smo mali u globalnom svijetu. Treba učiti o svojoj domovini kako bismo sačuvali identitet, razumjeli razne događaje i procese, ali kako bismo razumjeli i druge. Zar to ne trebaju i djeca koja idu u strukovne škole? Ako se doista predmet ukine, bojim se da ćemo osiromašiti jednu cijelu generaciju. Vodeći obrazovni stručnjaci, umjetnici, znanstvenici, novinari upozoravali su po medijima zašto nije dobro³³ ukinuti Povijest, a i ostale opće predmete, ali uzalud. Zato je krajnje vrijeme da se nastavnici Povijesti trgnu i počnu zajedno djelovati te sačuvati naš plemeniti predmet od ukidanja.

SUMMARY

About how History teaching is abolished in the dual education programmes within the vocational education

The paper explains the abolishment of History teaching in some vocational training programmes following a pilot reform of the dual education system. It briefly describes dual education system and the future of the vocational education and teaching general education subjects in them.

Key words: History, dual education, pilot project, History curriculum, general education subjects, Unified model of education.

30 <http://povijest.net/2018/?p=4151> (posjet 9.1.2020.)

31 Protestno pismo HNUP-a https://srednja.hr/app/uploads/2018/09/dopis_povijest_strukovno_MZO.pdf
32 <https://net.hr/danas/hrvatska/katastrofalne-posljedice-izbacivanja-povijesti-iz-skolskog-programa-ministrice-divjak-mlade-pretvara-u-kmetove/#> (posjet 9.1.2020.)

33 <https://www.jutarnji.hr/globus/Globus-politika/опасni-eksperiment-dr-divjak-sest-obrazovnih-strucnjaka-za-globus-analizira-reformu-koja-iz-strukovnih-skola-izbacuje-povijest-zemljopis-biologiju/8042129/> (posjet 9.1.2020.)